Etika a využití AI v psychoterapii

Mgr. Josef Šedivý, Mgr. Gabriela Minařík

Úvod

Tato prezentace nebyla vytvořena AI. Jde o lidský příspěvek. Mým cílem je zamyslet se na etickou stránkou využívání AI v našich službách.

Otázka první

Je etické ke své práci využívat nástroj, jehož vývoj je neetický?

Otázka první

Je etické ke své práci využívat nástroj, jehož vývoj je neetický?

Je etické jezdit autem vyrobeným v Čínské lidové republice?

Otázka druhá

Je vůbec etika ve spojení a AI téma?

Otázka druhá

Je vůbec etika ve spojení a AI téma?

Umělá inteligence, navzdory své sofistikovanosti, je ve svých nejmodernějších podobách vlastně jen velmi mocným nástrojem statistické analýzy a rozpoznávání. Chybí jí to, čemu říkáme zdravý rozum, nemá žádné emoce ani intuici, těžko bude chápat, jaké kontexty a souvislosti jsou pro její rozhodování podstatné.

Zdroj: www.AIdetem.cz

Otázka třetí

Pokud ano, jaká jsou tedy etická témata AI?

Otázka třetí

Pokud ano, jaká jsou tedy etická témata AI?

- Ochrana dat
- Transparentnost
- Vědomí klienta o AI
- Lidskost/odlidštění AI

DROGOVÁ PORADNA

Prohledat minulé odpovědi

Napsat dotaz

Klidně se ptejte 😊

Vítáme vás v naší AI poradně. Je vycvičená v oblasti závislostí a dohlížíme na ní my, živí lidé ze SANANIMu.
Při zadávání dotazu si představte odborníka, který je za odpověďmi a zkuste uvést co nejvíce informací a kontext. V případě, že hledáte pomoc, uveďte jaké větší město máte v dosahu a nechte odpověď ověřit odborníkem.

Popište co nejpodrobněji, co vás zajímá ...

NEŽ SE ZEPTÁTE...

Jsem tady, abych **odpovídala na otázky o závislostech, poskytovala informace a snažila se být užitečná**. Nejsem ale kouzelná koule, ani doktor House, a občas možná moje odpověď nebude úplně všechno, co potřebujete slyšet. Nejsem bez chyb, ale rozhodně jsem na vaší straně.

Dobrá zpráva je, že nejsem sama – **mám v hlavě databázi více než 50 000 skutečných dotazů a odpovědí od odborníků**. Každý den mě učí zkušení adiktologové, terapeuti a lidé z praxe. Takže i když nejsem člověk z masa a kostí, čerpám ze spousty jejich znalostí a zkušeností.

Ptát se můžete na cokoli – **žádná otázka není hloupá a každý dotaz má smysl**. A když náhodou odpověď nebudu mít, radši to přiznám, než abych vás tahala za nos.

💬 **Takže klidně pište.** O závislostech, o cestě ven nebo klidně o tom, jak přežít pondělí bez nervů. Jsme na tom ostrově spolu.

PORTÁL PROVOZUJE
SANANIM z.ú.
Ovčí Hájek 2549/64A
158 00 Praha 13
www.sananim.cz

Děkuji za pozornost!

www.drogovaporadna.cz

sedivy@sananim.cz

602 311 799

AI nástroje v terapii

Moderní umělá inteligence (AI) se stále častěji uplatňuje v prevenci a léčbě závislostí. Využívají se různé přístupy – od hlubokých neuronových sítí přes zpracování přirozeného jazyka (NLP) až po další metody strojového učení – k **diagnostice** a **screeningu** problémového užívání, **predikci** relapsů či jiných rizik a také k **podpoře** pacientů (např. formou chatbotů nebo personalizovaných doporučení).

SMART-AI (2022) – Studie v *The Lancet Digital Health* představila automatizovaný screeningový algoritmus, který pomocí **konvoluční neuronové sítě (CNN)** analyzuje text klinických poznámek z elektronických zdravotních záznamů.
Výsledek naznačuje, že hluboké neuronové sítě mohou velmi přesně automaticky odhalovat pacienty se závislostmi na základě běžné lékařské dokumentace.

Analýza sociálních sítí (2019) – Výzkumníci z Dartmouth College vyvinuli model ke zjištění rizika užívání návykových látek na základě profilů na Instagramu.

Jde o první důkaz, že analýza obsahu na sociálních sítích může identifikovat jedince s potenciálně rizikovým chováním v oblasti návykových látek.

Jedna z novějších studií (*Neuropsychopharmacology*, 2024) ukazuje využití **transformátorového modelu BERT** k analýze jazykových projevů na sociálních sítích pro predikci výsledků léčby.

Výsledky ukázaly, že jazykový model (BERT) dokáže predikovat výsledky lépe než tradiční strukturovaný rozhovor

Senzory a predikce bažení – Pilotní studie (Carreiro et al., 2020) testovala **nositelné senzory** pro kontinuální měření fyziologických signálů (akcelerometrie, galvanická reakce kůže, teplota, tep) u osob léčených ze závislosti.

Takový systém by v praxi mohl varovat terapeutický tým (či samotného pacienta) při detekci období vysokého rizika relapsu a umožnit včasný zásah. (Chytré hodinky ☺)

Terapeutičtí chatboti: Díky rozvoji **dialogových systémů** a dostupnosti chytrých telefonů se objevují programy, které pacientům 24/7 poskytují podporu podobnou textové terapii. Chatboty mohou využívat pevně dané scénáře podložené terapií (např. kognitivně-behaviorální techniky) a jednoduché NLP pro porozumění uživateli, případně i pokročilé generativní modely. Výhodou je **nepřetržitá dostupnost, anonymita a nízké náklady** na škálování služby.

Výzkum naznačuje, že chatboty mohou reálně zlepšovat stav pacientů – např. metaanalýza 11 studií ukázala, že konverzační AI **významně zmírňuje depresivní symptomy.**

V roce 2023 byla publikována *preliminární RCT studie* ověřující efekt chatbotem asistované terapie u poruchy způsobené užíváním metamfetaminu (MA).

Pacienti v experimentální skupině používali během 6 měsíců mobilní chatbot aplikaci jako doplněk standardní ambulantní léčby. ***Výsledky*** *byly povzbudivé – skupina s chatbotem měla* ***nižší míru relapsu****: pouze 19,5 % jejich toxikologických testů na MA bylo pozitivních, oproti 29,6 % v kontrolní skupině*

Analýza terapeutických rozhovorů: NLP modely se využívají i *k nepřímé podpoře* – například k automatickému **vyhodnocení kvality psychoterapie**. V poradenství pro závislosti se často uplatňuje **Motivační rozhovor (MI)**, který vyžaduje, aby terapeut správně reagoval na tzv. „change talk“ pacienta (řeč vyjadřující motivaci ke změně). K hodnocení těchto sezení se vyvinuly ML nástroje, jež klasifikují výroky v přepisu sezení podle kódů. Už v roce 2016 studie z Wayne State University ukázala, že pomocí kombinace **lexikálních a semantických znaků** a algoritmů strojového učení lze dosáhnout **téměř lidské přesnosti** při automatickém označování vět z motivačních rozhovorů.

Shrnutí: Výzkumné práce naznačují, že AI modely mohou významně obohatit poradenství v léčbě závislostí – od automatizované diagnostiky a predikce rizik až po přímou podporu pacientů formou chatbotů.